

РОЗДІЛ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: ЕВОЛЮЦІЯ, ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

INTERNAL AUDIT IN UKRAINE: EVOLUTION, PROBLEM ASPECTS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

УДК 657.6

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct55-30>**Гавриличенко Є.В.**

к.е.н., доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Андренко О.А.

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Gavrylychenko Ievgeniia

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Andrenko Olena

O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Статтю присвячено проблемам еволюції, сучасного стану та перспективам розвитку внутрішнього аудиту в Україні. Висвітлено історію виникнення внутрішнього аудиту, розглянуто етапи розвитку внутрішнього аудиту у світі та в Україні. Охарактеризовано сучасний стан внутрішнього аудиту в Україні, проаналізовано сучасну нормативно-правову базу здійснення внутрішнього аудиту. Розкрито рівень законодавчої регламентації внутрішнього аудиту підприємств різних сфер діяльності. Узагальнено погляди на сучасні проблемні аспекти розвитку внутрішнього аудиту в Україні. Визначено, що найбільш гострими питаннями, що гальмують запровадження внутрішнього аудиту на підприємствах, є недостатність методично-організаційного забезпечення внутрішнього аудиту, низький рівень розвитку корпоративної культури управління, а також брак кваліфікованих внутрішніх аудиторів. Сформульовано актуальні напрями подальшого вдосконалення процесу запровадження внутрішнього аудиту у практику вітчизняних підприємств. Зроблено висновок, що перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні мають усі передумови відповідати сучасним світовим тенденціям.

Ключові слова: внутрішній аудит, етапи розвитку внутрішнього аудиту, нормативна база діяльності із внутрішнього аудиту, стандарти професійної практики внутрішнього аудиту.

Статья посвящена проблемам эволюции, современного состояния и перспективам

развития внутреннего аудита в Украине. Отражена история возникновения внутреннего аудита, рассмотрены этапы развития внутреннего аудита в мире и в Украине. Охарактеризовано современное состояние внутреннего аудита в Украине, проанализирована современная нормативно-правовая база осуществления внутреннего аудита. Раскрыты уровни законодательной регламентации внутреннего аудита предприятий различных сфер деятельности. Обобщены взгляды на современные проблемные аспекты развития внутреннего аудита в Украине. Определено, что наиболее острыми вопросами, которые тормозят внедрение внутреннего аудита на предприятиях, являются недостаточность методично-организационного обеспечения внутреннего аудита, низкий уровень развития корпоративной культуры управления, а также нехватка квалифицированных внутренних аудиторов. Сформулированы актуальные направления дальнейшего совершенствования процесса внедрения внутреннего аудита в практику отечественных предприятий. Сделан вывод, что перспективы развития внутреннего аудита в Украине имеют все предпосылки отвечать современным мировым тенденциям.

Ключевые слова: внутренний аудит, этапы развития внутреннего аудита, нормативная база деятельности по внутреннему аудиту, стандарты профессиональной практики внутреннего аудита.

The purpose of the article is to summarize the views on the current state of internal audit in Ukraine and identify general promising areas for its development. The evolution, current state and prospects of internal audit development in Ukraine are revealed. The history of internal audit is covered, the stages of development of internal audit in the world and in Ukraine are considered. It is determined that the development of internal audit in Ukraine takes place with the adoption of relevant legislation governing its implementation in a particular area. The current state of internal audit in Ukraine is characterized, the current legal framework for internal audit is analyzed. The level of legislative regulation of internal audit of enterprises of various spheres of activity is revealed. It was found that the establishment of an internal audit function at the legislative level is not mandatory for the private sector, while such companies have all the necessary legal framework that can be used in the process of implementing and conducting internal audit. Views on modern problematic aspects of internal audit development in Ukraine are generalized. It is determined that the most acute issues hindering the implementation of internal audit in enterprises are the lack of methodological and organizational support for internal audit, the low level of development of corporate governance culture, as well as the lack of qualified internal auditors. The actual directions of further improvement of the process of introduction of internal audit in the practice of domestic enterprises are formulated. The necessity of further improvement of normative-legal provision of internal audit regulation, development of methodical recommendations on organizational-technological schemes and procedures of internal audit and improvement of the system of professional training of specialists in internal audit is substantiated. It is concluded that the development of internal audit in Ukraine at the present stage is due to the need to understand internal audit as a potential tool to improve the efficiency of the enterprise, as well as the existing regulatory requirements. Prospects for the development of internal audit in Ukraine must have all the prerequisites to meet modern global trends.

Key words: internal audit, stages of development of internal audit, regulatory framework for internal audit activities, Standards of professional practice of internal audit.

Постановка проблеми. Реалії сьогодення такі, що багато підприємств України потерпають від проблем неефективного використання різних видів ресурсів, нестачі необхідної для прийняття правильних рішень інформації, викривлення

звітності, шахрайства з боку персоналу і менеджменту. Водночас конкуренція у світі, що настільки швидко змінюється, примушує компанії щоденно стикатися з новими проблемами: нові та складні законодавчі вимоги, кіберзагрози, збільшення

значення і залежності від інформаційних даних, процеси злиття та поглинання, вихід бізнесу на іноземні ринки, використання зовнішніх ресурсів (аутсорсінг) тощо. Стрімка трансформація бізнес-процесів диктує доцільність створення на підприємстві функції внутрішнього аудиту.

Сучасний бізнес стає складним і багаторівневим, що підштовхує власників підприємств замислитися над створенням функції внутрішнього аудиту. У розвинених країнах є така служба – must have, тоді як в українських компаніях посада внутрішнього аудитора викликає безліч питань. Лише незначна кількість підприємств бачать необхідність і користь у впровадженні внутрішнього аудиту. Результати різноманітних досліджень теорії і практики аудиту в Україні свідчать про те, що на разі більше уваги приділяється зовнішньому аудиту, який здійснюється незалежними аудиторськими фірмами, ніж внутрішньому аудиту підприємств [1]. Основними напрямками внутрішнього аудиту в українських підприємствах є документальний контроль, який фокусується на перевірці збереження і ефективному використанні активів, виявленні й ліквідації заборгованостей, нестач, а також внутрішній аудит, мета якого – забезпечити достовірність фінансової звітності, мінімізувати оподаткування і сприяти збереженню активів підприємства, що фактично дублює функцію зовнішнього аудиту [2]. Розвиток внутрішнього аудиту та розроблення методології і принципів його функціонування в Україні відбувається достатньо повільно.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблеми сутності, функцій та змісту внутрішнього аудиту, а також його значення в діяльності суб'єктів господарювання розкриваються у наукових працях таких вітчизняних учених, як М.Т. Білуха Т.О. Бровко Ф.Ф. Бутинець, О.І. Волошина В.П. Завгородній А.М. Кузьмінський, В.С. Рудницький, В.В. Сопко, Б.Ф. Усач та ін. Вагомий внесок у розвиток теоретико-методологічних положень щодо організації внутрішнього аудиту здійснено А.М. Богомолвим, Н.А. Гніденко, Т.О. Каменською, В.Ю. Шишкіним та ін. Водночас деякі аспекти щодо розвитку внутрішнього аудиту в Україні залишаються актуальними та потребують подальшого уточнення і поглибленого дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення поглядів на сучасний стан внутрішнього аудиту в Україні та визначення загальних перспективних напрямів щодо його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Згідно з дослідженнями, внутрішній аудит виник у XIX ст. Перші внутрішні аудиторі з'явилися у великих компаніях, у бізнесі яких був особливий ризик зловживань, а першими підприємствами, котрі використовували внутрішній аудит, вважаються залізничні компанії. У кінці XIX ст. внутрішній аудит

набув поширеного розповсюдження. Головною метою діяльності внутрішніх аудиторів того часу було попередження та виявлення викривлень у діяльності господарюючих суб'єктів.

Найбільш динамічно внутрішній аудит почав розвиватися з 1941 р., коли була опублікована книга В. Брінка «Внутрішній аудит», де зазначено, що роль внутрішнього аудиту виходить далеко за межі бухгалтерського обліку. У той самий період у США відносно невеликою групою однодумців, захоплених вивченням сутності внутрішнього аудиту, було засновано міжнародну професійну організацію – Інститут внутрішніх аудиторів. Метою діяльності організації є розвиток та популяризація професії внутрішнього аудитора та розроблення стандартів професійної діяльності.

Наступним поштовхом щодо розвитку внутрішнього аудиту стали відомі корпоративні скандали на підставі фінансового шахрайства в різних відомих компаніях, що відбулися у 2000–2001 рр. У результаті в 2002 р. був прийнятий Закон Сарбейнса-Окслі.

Виділяють такі етапи розвитку внутрішнього аудиту [3; 4]:

1. Становлення внутрішнього аудиту (до початку 40-х років XX ст.).
2. Формування професії (1941 р. – кінець 50-х років XX ст.).
3. Операційний та управлінський аудит (1958 р. – кінець 70-х років XX ст.).
4. Етап системно-орієнтованого аудиту (1970–1990 рр.).
5. Етап стандартизації (1978–2002 рр.).
6. Етап глобалізації та поширення внутрішнього аудиту (2002–2013 рр.).
7. Етап комплексного внутрішнього аудиту з орієнтацією на виявлення внутрішньовиробничих резервів (із 2013 р. дотепер).

На сучасному етапі розвитку внутрішнього аудиту у світі відбувається спрямування його на максимізацію цінності організації: у процесі збору даних для ідентифікації та оцінки ризиків внутрішні аудиторі досліджують економічну діяльність і виробляють комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління організацією на основі виявлення внутрішньовиробничих резервів і шляхів їх реалізації. На даному етапі внутрішній аудит націлений на зростання доданої вартості організації та підвищення ефективності управління у цілому, управління ризиками й управління бізнес-процесами зокрема. У подальшому внутрішній аудит може чинити позитивний вплив не лише на діяльність самої організації, а й усіх економічних суб'єктів і економіки у цілому.

В Україні внутрішній аудит з'явився тільки у 1990-х роках. У той час у науковій літературі превалювало визначення внутрішнього аудиту у взаємозв'язку з внутрішньогосподарським

контролем. Підвищення ролі внутрішнього контролю суб'єктів господарювання різних форм власності в Україні пов'язане з реформуванням системи державного фінансового контролю, що почалося після набуття нашою державою незалежності. Проте, незважаючи на стрімкий розвиток незалежного аудиту в Україні, що розпочався ще у 1993 р. з прийняття Закону України «Про аудиторську діяльність», внутрішній аудит лише останніми роками почав набувати свого визнання та поширення.

Розвиток внутрішнього аудиту в Україні відбувається з прийняттям відповідного законодавства, що регламентує впровадження внутрішнього аудиту у тій чи іншій сфері. Уперше в Україні внутрішній аудит з'явився у банківській сфері, коли НБУ зобов'язав комерційні банки запровадити внутрішній аудит. У зв'язку із цим більша частина нормативних документів у галузі внутрішнього аудиту відноситься саме до банків. Від того часу внутрішній аудит пройшов декілька етапів розвитку, кожен із них у науковій літературі пов'язують із затвердженням відповідних законодавчих актів. Серед них виділяють такі [3]:

1. Становлення внутрішнього аудиту в банківській сфері України – 1998–2000 рр.
2. Упровадження внутрішнього контролю та аудиту у сферу державного фінансового контролю – 2001–2002 рр.
3. Розвиток внутрішнього аудиту, корпоративне управління й управління ризиками – 2003–2010 рр.
4. Самоорганізація та подальший розвиток внутрішнього аудиту – 2011 р. – дотепер.

Створення структурних підрозділів внутрішнього аудиту в Україні є обов'язковим для банків, державних та бюджетних установ, а також фінансових установ. Основними нормативно-правовими документами, що регламентують внутрішній аудит у цих організаціях, є [5–12]: Стандарти внутрішнього аудиту, Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України, Порядок проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах, Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту фінансових установ, Звіт (зведений) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, Порядок проведення зовнішнього оцінювання якості внутрішнього аудиту.

Для приватного сектору створення функції внутрішнього аудиту на законодавчому рівні не є обов'язковим. Водночас такі підприємства мають документи, що можуть бути використані у процесі впровадження та проведення внутрішнього аудиту. До таких документів можна віднести Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (стандарти) та Кодекс професійної етики внутрішнього аудитора, що розроблені

Інститутом внутрішніх аудиторів та засновані на принципах і містять обов'язкові для виконання вимоги; Принципи корпоративного управління [13], згідно з якими контроль фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства має здійснюватися як через залучення незалежного зовнішнього аудитора (аудиторської фірми), так і через механізми внутрішнього контролю, а також зазначено, що служба внутрішнього аудиту відноситься до органів (структурних підрозділів) суб'єкта економічної діяльності, які здійснюють внутрішній контроль. У 2020 р. Національною комісією із цінних паперів та фондового ринку був затверджений Кодекс корпоративного управління [14], який стосується насамперед акціонерних товариств, акції яких допущено до торгів на фондових біржах України. Утім, він може бути важливим орієнтиром для всіх державних і приватних компаній, які прагнуть досягти побудувати ефективну систему управління. Як і в багатьох інших країнах, в Україні Кодекс є рекомендаційним документом. У ньому зазначено, що функція внутрішнього аудиту повинна включатися до системи внутрішнього контролю та є незалежною й гарантує, що компанія створила ефективну систему внутрішнього контролю, управління ризиками і комплаєнсу.

Серед головних проблемних аспектів розвитку впровадження внутрішнього аудиту на підприємствах України вчені та практики виділяють такі [1; 15; 16]:

1. Нестабільну економічну ситуацію, яка гальмує подальший розвиток внутрішнього аудиту в Україні, та низький вплив об'єктивних чинників: напрям розвитку економіки України на вступ до СОТ та інтеграцію до ЄС; зростання інвестиційної привабливості українських підприємств; поступове збільшення вартості послуг зовнішнього аудиту; розвиток корпоративної культури управління.

2. Недостатнє нормативно-правове та методично-організаційне забезпечення внутрішнього аудиту на підприємстві, що призводить до нерозуміння самих принципів, методів, методології та процедур внутрішнього аудиту.

3. Незначну поки що кількість професійних внутрішніх аудиторів, здатних виконувати завдання внутрішнього аудиту.

4. Відсутність фінансових санкцій до підприємств та відсутність функції внутрішнього аудиту.

5. Економію коштів на утримання служби внутрішнього аудиту.

6. Невизначеність поняття внутрішнього аудиту.

Проте, на нашу думку, особливо гострими проблемними аспектами у розвитку внутрішнього аудиту в Україні є недостатність методично-організаційного забезпечення внутрішнього аудиту, низький рівень розвитку корпоративної культури управління, а також брак кваліфікованих внутрішніх аудиторів.

Аналіз нормативно-правової бази щодо організації діяльності з внутрішнього аудиту показав, що на сучасному етапі у нашій країні існують усі передумови для впровадження внутрішнього аудиту на підприємствах різних форм власності та видів діяльності. Слід зазначити, що розроблені законодавчі акти відповідають Міжнародним професійним стандартам внутрішнього аудиту. Актуальним питанням у нормативно-правовому регулюванні внутрішнього аудиту залишається прийняття Закону України «Про внутрішній аудит», проєкт якого вперше було розроблено ще у 2012 р., що дасть змогу більш системно регулювати цей вид діяльності. Проте існує брак теоретичних та практичних засад, пов'язаних з організацією і методикою проведення внутрішніх аудиторських перевірок і формуванням досконалих процедур, які можна застосовувати під час їх проведення.

Функція внутрішнього аудиту в організації є необхідною ланкою в ефективній реалізації цілей, поставлених вищим менеджментом у рамках корпоративної культури компанії. Процес становлення і розвитку корпоративної культури організації пов'язаний з рівнем її контрольного середовища, розумінням і ставленням співробітників до організації внутрішнього контролю та його здійснення. Поняття корпоративної культури і культури управління в Україні знаходиться на початковому етапі розвитку, що пов'язано з проблемою недостатності знань, браком професійних менеджерів, а також низькою оплатою праці [15]. Також існує проблема браку спеціалістів – професійних внутрішніх аудиторів та низький рівень популяризації професії. У світі налічується понад 150 тис. сертифікованих внутрішніх аудиторів (CIA), в Україні ж таких спеціалістів усього кілька десятків. Висока вартість сертифікату CIA (від 655 до 1 315 дол. США) гальмує зростання кількості фахівців. Слід також зазначити, що професія внутрішнього аудитора відсутня у Класифікаторі професій ДК 003:2010. Підвищенню рівня популяризації професії, а також корпоративної культури і культури управління має сприяти введення закладами вищої освіти освітньої компоненти «внутрішній аудит» для вивчення студентами як обов'язкової для спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Незважаючи на те що Стандарт вищої освіти за спеціальністю 071 [17] має у складі відповідні результати навчання, які забезпечуються дисципліною «внутрішній аудит», аналіз освітніх програм за спеціальністю показав здебільшого відсутність даної освітньої компоненти у навчальних програмах.

Незважаючи на вказані проблемні питання, саме внутрішньому аудиту притаманні гнучкість, здатність швидкого виправлення помилок і вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства на рівні самого суб'єкта господарювання. Саме завдяки цим властивостям внутрішній

аудит має значний потенціал для подальшого розвитку.

Висновки з проведеного дослідження.

Сучасний внутрішній аудит забезпечує об'єктивну оцінку надійності та ефективності різних систем організації (перш за все внутрішнього контролю і управління ризиками) і оптимізацію прийнятих управлінських рішень. Також сьогодні відбувається розширення сфери діяльності внутрішнього аудиту і вихід за традиційні рамки операційних, фінансових і комплаєнс-ризиків на рівень стратегічних ризиків. Тому створення функції внутрішнього аудиту на підприємствах України повинно й далі викликати стійке зростання практичного інтересу до цієї сфери діяльності. Розвиток внутрішнього аудиту в Україні має всі передумови відповідати сучасним світовим тенденціям. Нині можна виокремити такі основні перспективні напрями розвитку внутрішнього аудиту в Україні:

- подальше вдосконалення нормативно-правового забезпечення регулювання внутрішнього аудиту, розроблення і впровадження нормативів внутрішнього аудиту, підвищення ефективності чинної нормативно-правової бази;

- розроблення методичних рекомендацій щодо організаційно-технологічних схем і процедур проведення внутрішнього аудиту;

- удосконалення системи професійної підготовки фахівців із внутрішнього аудиту, закріплення професії внутрішнього аудитора на законодавчому рівні.

Актуальність і можливість розвитку внутрішнього аудиту в Україні на сучасному етапі зумовлена, з одного боку, розглядом внутрішнього аудиту як потенційного інструменту підвищення ефективності діяльності підприємства, а з іншого – нормативними вимогами законодавства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бобчук І.І. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту. *Збірник наукових праць студентів кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу*. 2018. Вип. 1/2018. С. 28–31. URL: <http://dspace.wupu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/32983/1/28.PDF> (дата звернення: 11.05.2021).
2. Великий Ю.В. Внутрішній контроль і аудит в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 7. С. 5–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_7_3 (дата звернення: 11.05.2021).
3. Каменська Т.О. Внутрішній аудит: виникнення та розвиток. *Статистика України*. 2015. № 4. С. 60–68. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1810/1/10.pdf> (дата звернення: 11.05.2021).
4. Нгуен Тхи Вьет Ле. Сущность и эволюция развития внутреннего аудита. *Вестник евразийской науки*. 2016. № 1(32). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-i-evolyutsiya-razvitiya-vnutrennego-audita> (дата звернення: 11.05.2021).

5. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту : Наказ Міністерства України від 04.10.2011 № 1247. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1219-11> (дата звернення: 11.05.2021).

6. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : Наказ Міністерства України від 29.09.2011 № 1217. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1195-11> (дата звернення: 11.05.2021).

7. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України : Постанова Національного банку України від 20.03.1998 № 114. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0548500-98> (дата звернення: 11.05.2021).

8. Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України : Постанова Національного банку України від 10.05.2016 № 311. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0311500-16> (дата звернення: 11.05.2021).

9. Про затвердження Порядку проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах : Розпорядження Нацкомфінпослуг від 05.06.2014 № 1772. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0885-14> (дата звернення: 11.05.2021).

10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення внутрішнього аудиту фінансових установ : Розпорядження Держфінпослуг від 27.09.2005 № 4660. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v4660486-05> (дата звернення: 11.05.2021).

11. Про затвердження форми звітності № 1-ДВА «Звіт (зведений звіт) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту», пояснювальної записки до звіту (зведеного звіту) та інструкції про їх складання та подання : Наказ Міністерства України від 27.03.2014 № 347. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0410-14> (дата звернення: 11.05.2021).

12. Про затвердження Порядку здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту : Наказ Міністерства України від 03.05.2017 № 480. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0663-17> (дата звернення: 11.05.2021).

13. Про затвердження Принципів корпоративного управління : Рішення НКЦПФР від 22.07.2014 № 955. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/vr955863-14> (дата звернення: 11.05.2021).

14. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації. *НКЦПФР*. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kodeks-korporatyvnoho-upravlinnia-kliuchovi-vymohy-i-rekomendatsii/> (дата звернення: 11.05.2021).

15. Сагайдак Р.А. Теорія і практика внутрішнього аудиту підприємства в умовах сталого розвитку. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35069/Oaao_20_12_147.pdf?sequence=1 (дата звернення: 11.05.2021).

16. Бляск В.І. Проблеми розвитку внутрішнього аудиту в Україні. *Збірник наукових праць студентів кафедр економічної експертизи та аудиту бізнесу*. 2019. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35549/1/61.pdf> (дата звернення: 11.05.2021).

17. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань «Управління та адміністрування» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. *Міністерство освіти і науки України*. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/071-oblik-i-opodatkovannya-magistr.pdf> (дата звернення: 11.05.2021).

REFERENCES:

1. Bobchuk I.I. (2018) Problemy ta perspektyvy rozvytku vnutrishnoho audytu [Problems and prospects of internal audit development]. *Zbirnyk naukovykh prats studentiv kafedry ekonomichnoi ekspertyzy ta audytu biznesu* [Collection of scientific works of students of the department of economic expertise and business audit], vol. 1/2018. pp. 28–31. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/yspui/bitstream/316497/32983/1/28.PDF> (accessed 11 May 2021).

2. Velykyi Yu. (2017) V. Vnutrishnii kontrol i audyt v Ukraini [Internal control and audit in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], no. 7. pp. 5–7. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_7_3 (accessed 11 May 2021).

3. Kamenska T.O. (2015) Vnutrishnii audyt: vynyknennia ta rozvytok [Internal Audit: Rise and Development]. *Statystyka Ukrainy* [Statistics of Ukraine], no. 4, pp. 60–68. Available at: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1810/1/10.pdf> (accessed 11 May 2021).

4. Nguen Tkhi V'et Le (2016) Sushchnost' i evolyutsiya razvitiya vnutrennego audita [The essence and evolution of the development of internal audit] *Vestnik evraziyskoy nauki* [Bulletin of Eurasian Science], no. 1 (32). Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/suschnost-i-evolyutsiya-razvitiya-vnutrennego-audita> (accessed 11 May 2021).

5. Pro zatverdzhennia Standartiv vnutrishnoho audytu : Nakaz; Minfin Ukrainy vid 04.10.2011 # 1247. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1219-11> (accessed 11 May 2021).

6. Pro zatverdzhennia Kodeksu etyky pratsivnykiv pidrozdilu vnutrishnoho audytu : Nakaz; Minfin Ukrainy vid 29.09.2011 # 1217 Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1195-11> (accessed 11 May 2021).

7. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu vnutrishnoho audytu v komertsiiynykh bankakh Ukrainy : Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy; Polozhennia vid 20.03.1998 # 114. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0548500-98> (accessed 11 May 2021).

8. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu vnutrishnoho audytu v bankakh Ukrainy : Postanova Natsionalnoho banku Ukrainy; Polozhennia, Zvit, Forma typovoho dokumenta vid 10.05.2016 # 311. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0311500-16> (accessed 11 May 2021).

9. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia vnutrishnoho audytu (kontroliu) u finansovykh ustanovakh : Rozporiadzhennia; Natskomfinposlugh vid 05.06.2014 # 1772. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0885-14> (accessed 11 May 2021).

10. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii shchodo provedennia vnutrishnoho audytu finansovykh ustanov : Rozporiadzhennia; Derzhfinposluh vid 27.09.2005 # 4660. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v4660486-05> (accessed 11 May 2021).

11. Pro zatverdzhennia formy zvitnosti # 1-DVA «Zvit (zvedenyi zvit) pro rezultaty diialnosti pidrozdilu vnutrishnoho audytu», poiasniuvanoi zapysky do zvit (zvedenoho zvit) ta instruksii pro yikh skladannia ta podannia : Nakaz; Minfin Ukrainy vid 27.03.2014 # 347. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0410-14> (accessed 11 May 2021).

12. Pro zatverdzhennia Poriadku zdiisnennia Ministerstvom finansiv Ukrainy otsinky funktsionuvannia systemy vnutrishnoho audytu : Nakaz; Minfin Ukrainy vid 03.05.2017 # 480. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0663-17> (accessed 11 May 2021).

13. Pro zatverdzhennia Pryntsypiv korporatyvnoho upravlinnia : Rishennia; NKTsPFR vid 22.07.2014 # 955. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/vr955863-14> (accessed 11 May 2021).

14. Kodeks korporatyvnoho upravlinnia: kliuchovi vymohy i rekomendatsii. Available at: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kodeks-korporatyvnoho-upravlinnia->

kliuchovi-vymohy-i-rekomendatsii/ (accessed 11 May 2021).

15. Cahaidak R.A. Teoriia i praktyka vnutrishnoho audytu pidpriemstva v umovakh staloho rozvytku [Theory and practice of internal audit of an enterprise in the minds of a steel development]. Available at: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/35069/Oaao_20_12.pdf?sequence=1 (accessed 11 May 2021).

16. Bliask V.I. (2019) Problemy rozvytku vnutrishnoho audytu v Ukraini [Problems of development of internal audit in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats studentiv kafedry ekonomichnoi ekspertyzy ta audytu biznesu* [Collection of scientific works of students of the department of economic expertise and business audit], vol. 1/2019. pp. 61–64. Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35549/1/61.pdf> (accessed 11 May 2021).

17. Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 071 "Oblik i opodatkovannia" haluzi znan "Upravlinnia ta administruvannia" dlia duhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/07/12/071-oblik-i-opodatkovannya-magistr.pdf> (accessed 11 May 2021).